

Årsberetning 2017

1. Indledning

Udvalget om kirkegårde er oprettet ved lov, jf. § 19 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde:

§ 19. Kirkeministeren opretter et udvalg om kirkegårde. Udvalget består af 1 medlem udpeget efter indstilling fra Akademiraadet, 1 medlem udpeget efter indstilling fra Det Særlige Bygningssyn og 1 medlem udpeget efter indstilling fra Nationalmuseet samt 1 medlem med særlig sagkundskab om kirkegårdsanlæg. Udvalget sekretariatsbetjenes af Kirkeministeriet.

Stk. 2. Inden en kirkegård nedlægges, skal stiftsøvrigheden indhente en udtalelse fra udvalget.

Stk. 3. Udvalget afgiver udtalelse på baggrund af udvalgets kategorisering af folkekirkens kirkegårde i:

- 1) Umistelige kirkegårde.
- 2) Bevaringsværdige kirkegårde.
- 3) Andre kirkegårde.

Stk. 4. En kirkegård, som i medfør af stk. 3, nr. 1, er umistelig, må ikke nedlægges.

Stk. 5. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udvalgets opgaver og virksomhed.

I medfør af lovens § 19, stk. 5, er der ved bekendtgørelse nr. 489 af 17. maj 2014 fastsat nærmere regler om udvalgets virksomhed.

Udvalgets sammensætning

Udvalget om kirkegårde har følgende sammensætning:

- Seniorforsker, museumsinspektør Ulla Kjær (formand), udpeget efter indstilling fra Nationalmuseet.
- Professor, arkitekt Steen Høyer, udpeget efter indstilling fra Det Særlige Bygningssyn.
- Landskabsarkitekt, redaktør Annemarie Lund, udpeget efter indstilling fra Akademiraadet.

- Landskabsarkitekt, kirkegårdskonsulent Preben Skaarup, udpeget efter indstilling fra stiftsøvrighederne.

2. Udvalgets møder

Udvalget har fastlagt kriterierne for vurdering og kategorisering af kirkegårde, jf. § 19, stk. 3, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Udvalget skal foretage en vurdering af anlæggets autenticitet, originalitet og integritet. I den forbindelse har udvalget blandt andet taget udgangspunkt i de definitioner, som er formuleret i Verdensarvkonventionens artikel 1 og 2. Der er tale om nogle bredt formulerede definitioner af henholdsvis kulturarv og naturarv.

Begrebet autenticitet forstås som et udtryk for kirkegårdens ægthed og oprindelighed. Originalitet udtrykker kirkegårdens betydningsfuldhed, særlighed og sjældenhed. Integritet anvendes i betydningen velbevaret og original.

Udvalget har besluttet, at der i den konkrete vurdering af kirkegårdsanlægget må indgå følgende kriterier:

- a. Kirkegårdens enestående landskabelige eller bymæssige placering.
- b. Egnens karakteristiske forhold som den afspejles i kirkegårdsanlægget.
- c. Den lokale historie og geografi, som er karakteristisk for området fx ved, at kirkegårdsanlægget er et enestående eksempel på anvendelse af lokalt forekommende natursten i indhegning.
- d. Særlig plantebrug og havekultur på kirkegården, fx kan planter være et udtryk for en (arkæologisk) arv.
- e. Kirkegården som grøn tradition, fx ved at der kan påvises en enestående sammenhæng mellem beplantning og træer i samspil med kirkebygningen.
- f. Eventuelle fredede fortidsminder.
- g. Kirkegårdens arkitektur og stiltræk – forstået som de unikke havekunstneriske kvaliteter.
- h. Eventuelle bygninger på kirkegården og deres indvirkning på den enestående kvalitet på kirkegården.
- i. Det helt særlige og enestående samspil mellem bevaringsværdierne m.v.
- j. Eventuelle lokale eller nationale kulturhistoriske aspekter.

Vurderer udvalget, at der er tale om en umistelig kirkegård, kan kirkegården ikke nedlægges. I loven er det forudsat, at det vil være et relativt beskeden antal kirkegårde fx 10 – 15, der vil blive vurderet som umistelige.

Kriterierne for bevaring forudsættes således at ligge på et højt niveau.

I nedenstående model skitseres kriteriernes opfyldelsesgrad i relation til kategoriseringen:

Umistelige kirkegårde	Opfylder i høj grad alle eller hovedparten af kriterierne. Kirkegården kan ikke nedlægges. Der skal udarbejdes en bevaringsplan for kirkegården
Bevaringsværdige kirkegårde	Opfylder i nogen grad nogle af kriterierne. Kirkegården anses således som enten bevaringsværdig i sin helhed eller som bevaringsværdig for så vidt angår enkelte elementer på kirkegården. Kirkegården kan nedlægges. Udvalget kan eventuelt i sin udtalelse henstille, at der udarbejdes en plan for kirkegården, hvor driften søges forenklet. I visse tilfælde skal der tages et særligt hensyn til bevaringsværdige elementer. Plejeniveauet tilpasses, indtil kirkegården kan tages helt ud af brug
Andre kirkegårde	Opfylder ikke eller kun i mindre grad kriterierne. Kirkegården anses enten for ikke at være bevaringsværdig, eller det vurderes, at der alene er ubetydelige bevaringsværdier på kirkegården Kirkegården kan nedlægges. Udvalget kan eventuelt i sin udtalelse anbefale, at der udarbejdes en afviklingsplan for kirkegården.

Udvalget har ikke afholdt møder i 2017.

3. Sager

I 2017 blev der ikke forelagt sager for udvalget.